

Никола Вапцаров
Спомени от миноносците

Ний дойдохме тука, за да пречистиме душите си чрез радостта и
страданието, и в сърцата ни ще звучи вечно твоят ритъм, о, машина.

Пети октомври 1930 година. Това е вече есен, но по липите нямаше нито един изсъхнал лист, а небето беше толкова светло, тъй безбрежно, че във висините му чайките изглеждаха малки сребърни пеперуди.

Влязох в машината на „Дръзки“. През илюминаторите проникваше твърде малко светлина и яркият отблясък на медните и латунени части като че ли включваха в себе си някаква мистичност, която трябваше рано или късно да отмахна, да разгадая. Пред мене е тя, машината, спокойна и невъзмутима, а около нея някак по-скромно и страхливо, сякаш малки при-служнички, които се стараят да задоволят капризите на своята господарка, лежат, всяка върху своята рама, три помпи. Три помпи. Тогава още не знаех предназначението им. Тогава още не познавах нуждите на тази властница, която сега разбирам, чувствавам всяка нейна клетка, в която има и заповед, и заплаха. Помня само, че в главата ми се въртеше теорията за трансформацията на енергиите, но все пак аз не можех да проследя нишката на трансформирането – от слънцето до тези 260 оборота.

Ах, тези обороти!... Никога няма да забравя онези минути на мъчително очакване. В машината е съвсем тъмно. Ставам някак неуверен. Потиска ме някаква нервна боязливост, сякаш ей сега мотилите ще се размахат в различни посоки и ще ме смажат. Нали тя – машината – не търпи излишните, нали тя наказва за най-малката грешка, а аз съм толкова неопитен, толкова млад.

В тръбопровода за спомагателни машини парата навлиза с шум и кондензаторната вода кара тръбите да треперят. Бронираното динамо запява и постепенно машинното помещение се изпълва със светлина.

Бронираното динамо... Една проста кутия, но вътре в нея са будни неотменните закони на електротехниката. Това малко откритие ме окуражава. Аз зная, че тя включва в себе си токове от най-разнообразно естество, зная, че в изолационните прегради на колектора напират токовете на Фуко, че някъде във възбудителната бобина развихрят хармонии от дванадесета степен, а надлъжните вентилаторни отвори на кутията са наложени от закона Жул.

В помещението има толкова много сенки, че аз не мога да различавам добре частите, а само гледам какво ще направят другите. Съвсем спокойно и уверено старши машинистът подава своите команди и като че ли от някаква дълбочина отговарят гласовете: „Тъй вярно, всички продуватели са отворени.“ Регулаторите за впускане в отделните цилиндри се раздвижват безсистемно. После кулисата на „заден“. И пак регулаторите се отварят, ето ние вече не сме долепени до кея. Един отивист

удар на звънец и машината спира.

След това „преден“. Един, два, три... хиляди обръщения, превърнати в цел, в стремеж, в идея.

Вие познавате ли шума на машината? Не, това не е само шум, някак грубо е да се каже, че е шум. Тогава и аз така го наричах, но сега не си позволявам такива грубости. Защото това е душата на машината, това е нейният пулс, а ако тези сравнения ви се виждат много сантиментални, кажете тогава, че това е нейната диаграма.

По-късно мене ми беше дори мъчно, когато кажеха: „Ето, пак се разхлопа.“ Не така, това е жестоко, както е жестоко да обвиниш един самоубиец в престъпление в неговите последни минути.

Сега вече аз не я мразя дори и за ония моменти, когато тя лукаво-предизвикателно ме поставяше лице срещу лице със загадката. Сега вече не я мразя, защото имаше моменти, които бяха препълнени с радост... Помня как след като свършвах някоя работа, аз заставах до поправената част и чаках с трепет. И аз не го правех от маниерност, о, не, тука имаше дълбоки психически подбуди – в поправената част ме гледаше въплътената ми мисъл, вътре в клетките ѝ течеше моята кръв, в нея трептеше моят темперамент. И когато тя се задвижваше с прецизната акуратност на планетите, в мене бликваше възторгът на творчеството. Тогава аз я галех нежно, а в очите ми горяха искри, тогава аз я галех като моя любимка, а тя ме пръскаше със закачливо самодоволство, със затоплено от знойната ѝ плът масло...

КРАЙ

© Никола Вапцаров

Източник: Словото

Набиране: Мартин Митов

Издание: Никола Вапцаров. Съчинения, „Български писател“, С. 1979, под редакцията на Бойка Вапцарова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/11401>]